

Handläggare: Anders Lindgren
Telefon: 08/ 508 09 306

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
SdN 2007-06-14

Remiss av delbetänkandet Översvämningsshot - Risker och Åtgärder för Mälaren, Hjälmaren och Vänern (SOU 2006:94) dnr 307- 699/2007

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner Parkmiljögruppens för Norra Innerstaden svar på remissen av delbetänkandet Översvämningsshot - Risker och Åtgärder för Mälaren, Hjälmaren och Vänern (SOU 2006:94) dnr 307- 699/2007

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Anders Lindgren
chef för Parkmiljögruppen
Norra Innerstaden

Sammanfattning

Klimat- och sårbarhetsutredningen presenterades den 1 november 2006 delbetänkandet Översvämningsshot - Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmaren och Vänern (SOU 2006:94). I utredningen redovisas översvämningsrisker och avtappningsmöjligheter. Det redovisas också klimatscenarier och hydrologiska scenarier hur översvämningsriskerna kan förändras i framtiden.

Stadsdelsförvaltningen anser det är viktigt att arbeta för att både minska utsläppen av växthusgaser och anpassa sig till det nya klimatet för att kostnaderna i framtiden för de

nödvändiga åtgärderna ska bli så låga som möjligt varför det är viktigt att ta utredningens förslag på allvar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Parkmiljögruppen för Norra Innerstaden. Parkmiljögruppen har använt sig av delar miljökontorets tjänsteutlåtande i beskrivningen av delbetänkandets innehåll. Tjänsteutlåtandet har meddelats kommunstyrelsen rotel III, 2007-05-23. Ärendet behandlas i stadsdelsnämnden 2007-06-14.

Bakgrund (utdrag ur miljöförvaltningens tjänsteutlåtande)

Utredningen vill att remissinstanserna särskilt i svaren beaktar om de;

- står bakom utredningens bedömning om översvämningsrisker och dess konsekvenser
- bedömer utredningens förslag till åtgärder som lämpliga och de uppskattade kostnaderna som rimliga
- kan redovisa sin syn på utredningsförslagets principer till finansiering

I delbetänkandet redovisas översvämningsrisker och avtappningsmöjligheter från Mälaren, Hjälmaren och Vänern och ytterligare områden där konsekvenser kan bli stora. Det redovisas också klimatscenarioer och hydrologiska scenarioer, framtagna av SMHI, hur översvämningsriskerna kan förändras i framtiden.

Översvämningsnivåer

Utredningen har analyserat två översvämningsnivåer. 100-årsnivån med förväntad återkomsttid på hundra år samt den dimensionerande nivån som statistiskt förväntas inträffa mer sällan än vart tiotusende år. 100-årsnivån för Mälaren beräknas idag bli 1,3 meter i höjdsystemet RH00, d v s en meter högre än medelvattenståndet. Den högsta dimensionerande nivån beräknas för Mälaren bli 2,3 meter i RH00. Sannolikheten för att 100-årsnivån ska överskridas en gång under de närmaste 100 åren är 63 % och sannolikheten för att den dimensionerande nivån ska överskridas under de närmaste 100 åren är 1 %.

Klimatscenerier

Klimatscenarierna visar att det blir ett varmare klimat i framtiden; sammanfattningsvis mellan 2,5-4,5 grader för perioden 2071-2100 jämfört med åren 1961-1990. Störst är temperaturökningen på vintern och det är de riktigt kalla dagarna som kommer att bli färre. Nederbörden beräknas öka på hösten, vintern och våren. Somrarna kommer att bli torrare. De hydrologiska beräkningarna visar att vattentillgången kommer att öka mellan 5-25 % i genomsnitt för landet. Scenarierna ger olika utfall och de två scenarier som använts kallas A2 och B2 och är definierade av FN:s klimatpanel IPCC. Scenariet A2 innebär en kraftig global utsläppsökning av koldioxid (från dagens 8 miljarder ton koldioxid/år till ca 28 miljarder ton/år) till år 2100. B2 innebär en ökning från 8 till 13 miljarder ton/år.

Låga vattenstånd sommartid kommer bli allt vanligare i Mälaren. Det kan innebära problem för sjöfarten, fisket, risk för saltvatteninträngning i Stockholms dricksvatten samt sämre vattenkvalité. Varmare väder kan också öka alg tillväxten vilket också påverkar dricksvatten och badvatten. Högre vattentemperatur kan leda till mindre vertikalomblandning som i sin tur kan leda till syrebrist av vissa bottenar.

Utskovskapacitet

Mälaren har ett medelvattenstånd på 0,66 meter över havsytan. Innan Mälaren reglerades rann vattnet fritt genom Norrström. Vid höga vattennivåer tappades vatten genom flodluckor vid Karl Johans Torg (d v s Slussen). Höga vattenstånd i Mälaren gav problem för jordbruket och låga vattenstånd ledde till saltvatteninträngning och problem för sjöfarten. För att motverka översvämningar av jordbruksmark, samt gynna sjöfarten, reglerades Mälaren år 1941 och 1968. Sedan dessa regleringar genomförts har de allra lägsta vattenstånden uteblivit.

Konsekvenser

En översvämning av Mälaren till 100-årsnivån (+1,3 meter) skulle enligt utredningen innebära att;

- ca 800 000 kvm byggnadsyta (bostäder, kontor, service, kontorslokaler etc) drabbas
- avloppsnäten påverkas i betydande omfattning
- järnvägstrafiken förbi Riddarholmen och vägar vid bl a Tegelbacken och i Gamla stan översvämmas
- försörjningstunnlarna (för vatten, el, tele och fjärrvärme) under Stockholm drabbas
- vissa industrier och förorenad mark sätts under vatten
- risken för läckage av föroreningar skulle kunna påverka vattenkvaliteten och vattenförsörjningen
- sjöfarten skulle kunna upprätthållas men att fisket skulle kunna få problem

En översvämning av Mälaren vid den dimensionerande nivån (+2,3 meter) skulle enligt utredningen innebära att;

- järnvägstrafiken genom centrala Stockholm samt tunnelbanetrafiken stoppas helt
- busstrafiken till Nacka/Värmdö inte kan bedrivas från Slussen
- elförsörjningen och avloppsnätet för centrala staden slås ut
- försörjningstunnlarna under staden vattenfylls och kan bl a påverka de finansiella systemen i centrala Stockholm Stad
- föroreningar i Mälaren kan utsätta vattenförsörjningen för hela Stockholmsområdet för svåra påfrestningar

Kostnader

För att hantera konsekvenserna av 100-årsnivån skulle kostnaderna uppgå till minst 4 miljarder kronor. Då ingår inte alla kostnader såsom de indirekta kostnaderna för avbrott i

kommunikationer, handel mm. Kostnaderna som kan uppstå vid den dimensionerande nivån skulle uppgå till minst 7 miljarder kronor. Här ingår inte heller de kostnader som kan uppstå p g a stopp i tunnelbanan, tåg, buss och biltrafik i centrala Stockholm.

Åtgärder

Vattenmagasinen uppströms Mälaren är mycket små. Genom att höja dammkrön uppströms eller hålla lägre fyllnadsnivå i magasinen skulle man teoretiskt kunna minska översvämningsriskerna i Mälaren. Effekten bedöms dock bli marginell samtidigt som konsekvenserna uppströms kan bli stora. Invallningar är en annan möjlighet för att minska sårbarheten men kan påverka stadsmiljön negativt och skulle kosta flera miljarder kronor. Genom att öka avtappningen från sjöarna kan de högsta vattenstånden sänkas. Beräknade kostnader för ökad avtappning i Slussen och Södertälje kanal för att minska översvämningsnivåerna med 1 meter i Mälaren uppgår till ca 650 miljoner kronor. Utredningen konstaterar att det är en samhällsekonomiskt lönsam investering då kostnaderna vid översvämning beräknas uppgå till 4 miljarder (100-årsnivå) samt 7 miljarder (dimensionerad nivå).

Utredningen föreslår att ombyggnationen av Södertälje kanal finansieras av Sjöfartsverket. Nyttan av att minska översvämningsriskerna tillfaller flera kommuner runt Mälaren samt riksintressen och Stockholms stad och därför är det rimligt att staten bidrar till kostnaden för det utökade utskovet. Vad gäller utökad kapacitet av utskovet i Slussen föreslår utredningen att detta bör ske vid den planerade ombyggnaden av Slussen och att Stockholm stad bör stå för den betydande delen av merkostnaderna.

Förvaltningens förslag

Stadsdelsförvaltningen har inte kompetens att ta ställning till utredningens särskilda frågeställningar. Det är dock inte svårt efter de rapporter som FN:s klimatpanel presenterats det senaste halvåret att inse att samhället framöver kommer att förändras på grund av det varmare klimatet.

Stadsdelsförvaltningen anser det är viktigt att arbeta för att både minska utsläppen av växthusgaser och anpassa sig till det nya klimatet för att kostnaderna i framtiden för de nödvändiga åtgärderna ska bli så låga som möjligt varför det är viktigt att ta utredningens förslag på allvar.

Bilaga

Sammanfattningen av delbetänkandet Översvämningshot – Risker och Åtgärder för Mälaren, Hjälmarén och Väneren